

Den eneste Sag paa Dagsordenen var:

Fortsettelse af tredje Behandling af Forslag til Lov angaaende forskellige Forhold vedrørende Folkef. skolen.

S. Holm: Jeg beklager, at det ikke nu ved 3dje Behandling er lykkedes at tilvejebringe en større Enighed om denne Lov end det er, thi hvis vi ikke faa Skoleloven gennemført i denne Samling, har jeg en Frygt for, at det i den følgende eller maasse de følgende Samlinger vil være nok saa vanskeligt. Denne Frygt udspringer deraf, at jeg har bemærket, at der rundt omkring i Befolkningen rører sig en Frygt for de økonomiske Ofre, som denne Sag vil kræve. Det er jo paa et i økonomisk Henseende meget vanskeligt Tidspunkt, at denne Sag er kommen til at foreligge, og derfor er det ikke underligt, om man rundt omkring er noget betænkelig ved de store Udgifter, den vil medføre. Denne Stemning er ogsaa kommen frem her i Salen, og kommen frem fra aldeles modsatte Sider. Den er jo navnlig kommen til Orde fra det ærede Medlem for Odder (Leth-Espensen) og det ærede Medlem for Middelfart (Bohmann), og der kan vel ikke være to større Modsetninger i denne Sal end de to ærede Medlemmer. Men netop det, at denne Stemning er kommen til Orde fra saa forskellige Sider, er for mig et Vidnesbyrd om, at den ikke er saa ganske ringe, og jeg frygter for, at hvis man ikke faar Skoleloven gennemført i denne Samling, vil denne Stemning blive stærkere i Sommerens Løb og maasse vanskeliggøre Lovens Gennemførelse ad Aare. Jeg tror ikke, de ærede Medlemmer have Ret i den Frygt, de nære. Selvfølgelig maa vi ved denne Sags Behandling som ved alle andre Sager tage tilbørligt Hensyn til de økonomiske Forhold, Befolkningen lever under, og til det økonomiske Tryk, der i Øjeblikket hviler over en stor Del af dem; men paa den anden Side tror jeg ikke, det netop er paa Udgifterne til Folkeoplysningens Fremme, vi særlig skulle knibe. Disse Udgifter høre efter min Mening ikke til de uproduktive Udgifter. Jeg tror, at vort Landbrug ikke var kommet saa forholdsvis helstøbt fra den Krise, det har gennemgaaet, som det dog efter Omstændighederne er; jeg tror ikke, det var lykkedes at faa vor Smørproduktion op til den Højde, den er kommen op til, jeg tror ikke, det var lykkedes at faa Andelsmejerier, Andelsvineflagerier osv. i Gang paa den Maade, som fket er, hvis vi ikke havde haft en nogen-

lunde god Folkeoplysning her i Landet, og skulle vi gaa Fremtiden i Møde med nogen Udsigt til at kunne ride de Storme af, som den vil medføre i økonomisk Henseende, tror jeg, at en udbudet og forbedret Folkeoplysning er et af de bedste Midler. Derfor staar det saaledes for mig, at de Udgifter, der gaa med hertil, ingenlunde høre til de uproduktive, men maasse ere af de Udgifter, der ville komme igen med de bedste Renter. Alligevel er det en Selvfølge, at man maa tage de økonomiske Forhold i Betragtning, og jeg har derfor ogsaa i Udvalget været med til paa forskellige Puncter at spare paa Udgifterne. Saaledes som Loven nu foreligger; tror jeg ikke, der er nogen Grund til at kalde den særlig luksuriøs eller at stemple de Lønninger, her er Tale om for Lærerne, som særlig høje. Begyndelseslønninger, der for Første- og Enkelrere kunne være 600 Kr., for Andenlærere og Lærerinder 500 Kr., for Forstolelærerinder endog synke ned til 350 Kr., kunne sandelig ikke regnes for høje Lønninger, og selv om man tager de allerhøjeste Lønninger, der efter 20 Aar kan blive Tale om, Lønninger som 1,800 Kr. for Første- og Enkelrere, 1,300 Kr. for Andenlærere og Lærerinder og 600 Kr. for Forstolelærerinder, saa er det ikke store Lønninger, i alt Fald paa ingen Maade, naar man vil sammenligne dem med, hvad vore Embedslønninger i Almindelighed udgøre, og dog staa vi her over for en Klasse af Embeds- og Bestillingsmænd, som vi dog vist alle maa være enige om er en af de betydningsfuldste i vort Samfund. Dem, vi betro vore Børns Opdragelse, synes jeg ikke, vi kunne stille med ringere Lønninger, end her er Tale om. Jeg tror ikke, det ærede Medlem for Middelfart har Grund til at frygte, at disse Lønninger skulle friste denne Samfundsklasse til at føle sig som et højere Lag end den almindelige Befolkning. Jeg antager, at de efter Omstændighederne ere ganske passende og vel ogsaa bringe Lærerne til at staa i det Forhold til Befolkningen, som vi maa ønske, og som jeg er enig med det ærede Medlem om, at vi maa ønske, paa den Maade, som han nævnte. Da jeg har den Betragtning, jeg nu har udviklet, vilde jeg derfor have ønsket, at det var lykkedes os at blive enige paa flere Puncter, end vi ere blevne enige paa. Om de tre Puncter, der for mig ere Hovedsagen ved Loven, og som jeg omtalte ved 1ste Behandling, nemlig Spørgsmaalet om en Forbedring af Lærernes Kaar, Spørgsmaalet om Indskrænkning af Børneantallet i Klasserne og Spørgsmaalet om Statens Tilskud til Kommunernes Skolevæsen — om disse